2024/3236

23.12.2024 г.

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2024/3236 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 19 декември 2024 година

за изменение на регламенти (ЕС) 2021/1057 и (ЕС) 2021/1058 във връзка с Регионалната спешна подкрепа за реконструкция (RESTORE)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 164, член 175, параграф 3 и член 178 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ([1]),

като взеха предвид становището на Комитета на регионите ([2]),

в съответствие с обикновената законодателна процедура ([3]),

като имат предвид, че:

(1) Неотдавнашните наводнения и горски пожари в Централна, Източна и Южна Европа оказаха опустошително въздействие върху населението, живеещо в тези региони. В много градове и села ще бъдат необходими мащабни дейности за реконструкция на повредената инфраструктура и оборудване. Необходими са незабавни мерки за смекчаване на социалните и икономическите последици от тези природни бедствия. Хората се нуждаят също така незабавно от основно материално подпомагане. Освен това е необходима подкрепа за запазване на работните места, за да се помогне на наетите и самостоятелно заетите лица да запазят работата си за ограничен срок, когато не могат да получат достъп до обичайното си място на работа поради настъпването на природно бедствие. За да се преодолее опустошителното въздействие на природните бедствия върху здравето на хората, следва да е възможен и достъп до здравеопазване, включително за хора, които не са в положение на непосредствена социално-икономическа уязвимост. Данните сочат, че в бъдеще вероятно ще има все повече природни бедствия. Поради това е целесъобразно да се създаде временна рамка, която осигурява гъвкавост и финансова подкрепа, като същевременно запазва дългосрочния стратегически характер на инвестициите в рамките на политиката на сближаване.

(2) За да се облекчи бързо тежестта върху бюджетите на съответните държави членки и да се смекчи рискът от нови териториални различия, следва да бъде предоставена ефективна подкрепа от Европейския социален фонд плюс (ЕСФ +), създаден с Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на Съвета ([4]), както и от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Кохезионния фонд, уредени с Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета ([5]), на държавите членки, регионите, местните органи и хората, които са сериозно засегнати от такива природни бедствия, в допълнение към наличните ресурси от Фонд „Солидарност“ на Европейския съюз (ФСЕС), създаден с Регламент (ЕО) № 2012/2002 на Съвета ([6]).

(3) С цел да се осигури допълнителна гъвкавост на държавите членки, засегнати от природни бедствия, следва да се предвиди нова специфична цел в рамките на целта „Инвестиции за работни места и растеж“ за насочване на финансовата подкрепа от ЕФРР и Кохезионния фонд за реконструкция в отговор на такива бедствия.

([1]) Становище от 4 декември 2024 г. (все още непубликувано в Официален вестник).
([2]) Становище от 21 ноември 2024 г. (все още непубликувано в Официален вестник).
([3]) Позиция на Европейския парламент от 17 декември 2024 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 18 декември 2024 г.
([4]) Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за създаване на Европейски социален фонд плюс (ЕСФ+) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1296/2013 (ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj).
([5]) Регламент (ЕС) 2021/1058 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. относно Европейския фонд за регионално развитие и относно Кохезионния фонд (ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 60, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1058/oj).
([6]) Регламент (ЕО) № 2012/2002 на Съвета от 11 ноември 2002 г. за създаване на фонд „Солидарност“ на Европейския съюз (ОВ L 311, 14.11.2002 г., стр. 3).

(4) Цел на политиката 2, която насърчава по-зелена, нисковъглеродна и устойчива Европа, с икономика в преход към нулеви нетни въглеродни емисии чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяване към него, превенция и управление на риска и устойчива градска мобилност, посочена в член 5, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета ([7]), съгласно която следва да се въведе новата специфична цел, пряко подкрепя постигането на целите на Европейския зелен пакт. Съобщението на Комисията от 24 февруари 2021 г., озаглавено „Изграждане на устойчива на климатичните изменения Европа — новата стратегия на ЕС за адаптиране към изменението на климата“, е насочено към разработване на мерки за адаптиране с цел управление на рисковете, свързани с бедствията в резултат от изменението на климата, като наводнения, горски пожари или суша. Следва да се гарантира непрекъснатост и засилване на планираните инвестиции в предотвратяването и готовността за бедствия, както и адаптирането към изменението на климата, за да се смекчи въздействието на все по-честите природни бедствия, включително предизвиканите от климата бедствия. Усилията за реконструкция не следва да бъдат за сметка на инвестициите в структурните дългосрочни усилия за предотвратяването и подготвеността за бедствия. Когато се инвестира в инфраструктура, следва да се гарантира съобразяването на климатичната устойчивост и на принципа за ненанасяне на значителни вреди,, за да се повиши устойчивостта на финансираната от Съюза инфраструктура в условията на бъдещи, по-чести и тежки бедствия, предизвикани от климата.

(5) В съответствие с обхвата на подкрепата от ЕФРР, определен в Регламент (ЕС) 2021/1058, подкрепата за реконструкция в отговор на природни бедствия по новата специфична цел може да обхваща обновяването на повредена или разрушена инфраструктура, като например публична инфраструктура, или инвестиции в основен капитал за предприятия и оборудване, включително на различно място или във формат, който не е идентичен с първоначалния, ако е необходимо, по надежден и устойчив начин. Освен това може да бъде подпомогнато възстановяването на природните зони, биологичното разнообразие и зелената инфраструктура, включително в защитените зони по „Натура 2000“. Това може да включва съответни мерки, свързани с повторното залесяване. Кохезионният фонд може също така да осигурява подкрепа за постигане на новата специфична цел, доколкото тя съответства на обхвата на подкрепата от Кохезионния фонд, определен в Регламент (ЕС) 2021/1058.

(6) В контекста на реконструкцията в отговор на природни бедствия операциите, основани на принципа „да изграждаме отново, но по-добре“, следва да се ползват с приоритет в процеса на подбор. Този принцип предполага използването на етапите на възстановяване, рехабилитация и реконструкция след бедствие, за да се повиши устойчивостта на общностите чрез включване на мерки за намаляване на риска от бедствия съгласно Рамковата програма на Организацията на обединените нации от Сендай за намаляване на риска от бедствия за периода 2015—2030 г. Същевременно подкрепата за избраните операции следва да остане пропорционална и да представлява най-доброто съответствие между размера на подкрепата и целта за осигуряване на устойчивост при бедствия. Освен това, ако държавата членка отговаря на условията за подпомагане от ФСЕС за финансиране на основни спешни и възстановителни операции за връщане на инфраструктурата към състоянието ѝ отпреди настъпването на природното бедствие, подкрепата от ЕФРР и Кохезионния фонд може да се използва по допълващ начин заедно с ФСЕС за подобряване на функционалността на засегнатата инфраструктура с цел повишаване на нейния капацитет, устойчивост и издръжливост на бъдещи природни бедствия. Целта на подкрепата от ЕФРР и Кохезионния фонд е повишаване на устойчивостта и готовността за справяне с рискове.

(7) За да се изключи надплащането, държавите членки следва да гарантират, че подкрепата, обхванатата от ЕСФ+, ЕФРР или Кохезионния фонд, не се припокрива с подкрепата, получена от друг инструмент на Съюза, национален инструмент или частна застрахователна схема.

(8) За да се реагира на въздействието на природните бедствия, на държавите членки следва да бъде разрешено чрез специални приоритети да предоставят целенасочена, бърза и незабавна помощ за смекчаване на отрицателните социално-икономически последици от такива бедствия. Освен това държавите членки следва да могат да подкрепят, в рамките на или извън специалния приоритет, временни мерки за хората, пряко засегнати от природни бедствия, под формата на храни или основно материално подпомагане, без задължението да предвиждат съпътстващи мерки. Когато това е строго необходимо и обосновано, държавите членки следва също така да могат да въвеждат режими на работа при непълно работно време, които да позволят на наетите и самостоятелно заетите лица, засегнати от последиците от природни бедствия, да запазят работата си, без да се предвиждат активни мерки, освен ако тези мерки не са наложени от националното законодателство, както и мерки за осигуряване на достъп до здравеопазване, включително за хора, които не са в положение на непосредствена социално-икономическа уязвимост. Поради това е целесъобразно да се предвидят възможности за гъвкавост във връзка с тези временни мерки за ограничен срок съгласно Регламент (ЕС) 2021/1057.

([7]) Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

(9) Ресурсите за подпомагане на реакцията при природни бедствия следва да бъдат програмирани в рамките на един или повече специални приоритети със ставка на съфинансиране в размер до 95 %. Държавите членки могат да използват съществуващите възможности за прехвърляне на средства между фондовете на политиката на сближаване, предвидени в Регламент (ЕС) 2021/1060, за да увеличат наличните ресурси за тези специални приоритети. Те могат също така да преразпределят ресурси от всяка от целите на политиката, като същевременно спазват приложимите правила.

(10) Общите ресурси, програмирани в рамките на специалните приоритети, следва да бъдат ограничени до максимум 10 % от първоначалните общи национални средства за държавата членка за ЕСФ+ и ЕФРР. Следва да бъде възможно програмирането на тези ресурси чрез повече от едно изменение на програмата и свързването им с повече от едно бедствие. Същевременно следва да продължи да се прилага принципът, че плащанията от Комисията се извършват в съответствие с бюджетните кредити и при условие, че е налично финансиране.

(11) За да се осигури незабавна подкрепа за инвестиции за реконструкция в отговор на природни бедствия, както и за смекчаване на отрицателните социално-икономически последици от такива природни бедствия, следва да се предостави допълнителна сума за извънредно предварително финансиране във връзка със специалните приоритети. Правилата, приложими за това извънредно предварително финансиране, следва да бъдат съгласувани с правилата за предварителното финансиране, предвидено в Регламент (ЕС) 2021/1060.

(12) За да се даде възможност на държавите членки да се справят изцяло с последиците от природни бедствия, които са настъпили между 1 януари 2024 г. и 31 декември 2025 г., техните управляващи органи следва да могат да избират за подпомагане операции, които са физически завършени или изцяло изпълнени преди подаването на заявлението за финансиране по програмата до управляващия орган, при условие че операцията е в отговор на такова природно бедствие.

(13) Доколкото целта на настоящия регламент, а именно предвид скорошните наводнения и горски пожари в Централна, Източна и Южна Европа да се смекчат отрицателните социално-икономически последици от природни бедствия чрез изменение на регламенти (ЕС) 2021/1057 и (ЕС) 2021/1058, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки, а може да бъде по-добре постигната на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигане на тази цел.

(14) Поради това регламенти (ЕС) 2021/1057 и (ЕС) 2021/1058 следва да бъдат съответно изменени.

(15) Поради опустошителните последици от скорошните природни бедствия и неотложната необходимост да се предостави незабавна подкрепа на държавите членки, се налага да се използва изключението от срока от осем седмици, предвидено в член 4 от Протокол № 1 относно ролята на националните парламенти в Европейския съюз, приложен към Договора за Европейския съюз, към Договора за функционирането на Европейския съюз и към Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия.

(16) Предвид неотложния характер на ситуацията, породена от природните бедствия, е целесъобразно настоящият регламент да влезе в сила в деня след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*,

ПРИЕХА НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Член 1

Изменения на Регламент (ЕС) 2021/1057

В Регламент (ЕС) 2021/1057 се вмъква следният член:

„*Член 12б*

Подкрепа за смекчаване на отрицателните социално-икономически последици от природни бедствия

1. Държавите членки може да използват ЕСФ+, за да предоставят подкрепа за смекчаване на отрицателните социално-икономически последици от природни бедствия, настъпили между 1 януари 2024 г. и 31 декември 2025 г. За целите на настоящия член за природно бедствие се счита голямо природно бедствие или регионално природно бедствие съгласно определенията съответно в член 2, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕО) № 2012/2002 на Съвета (*). Това може да включва природно бедствие, довело до преки щети под праговете, определени в член 2, параграфи 2 и 3 от посочения регламент, при условие че е било признато за природно бедствие от компетентен публичен орган на държавата членка.

Когато природното бедствие, довело до преки щети под праговете, определени в член 2, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕО) № 2012/2002, е настъпило след 24 декември 2024 г., то се счита за природно бедствие, при условие че е било признато за такова от компетентен публичен орган на държавата членка в срок от 12 седмици след датата на първото настъпване на щети вследствие на природното бедствие.

2. За целите на параграф 1 от настоящия член ресурсите може да бъдат програмирани в рамките на специалните приоритети на съответните програми. За целия програмен период общите ресурси за тези специални приоритети, разпределени от ЕСФ+, както и от ЕФРР и Кохезионния фонд съгласно член 3, параграф 1б от Регламент (ЕС) 2021/1058, се ограничават до максимум 10 % от първоначално разпределените за всяка държава средства общо от ЕСФ+ и ЕФРР. Съответното изменение на програмата се представя в срок от шест месеца от датата на настъпване на природното бедствие или, когато природното бедствие е настъпило преди 24 декември 2024 г., до 25 юни 2025 г.

3. В рамките на специалните приоритети по параграф 2 от настоящия член може да се подкрепя постигането на всяка от специфичните цели по член 4, параграф 1 от настоящия регламент.

4. Когато е строго необходимо като временна мярка, режимите на работа при непълно работно време, насочени към осигуряване на отговор на последиците от природни бедствия, без да е необходимо съчетаване с активни мерки и достъп до здравеопазване, включително за хора, които не са в положение на непосредствена социално-икономическа уязвимост, може да се считат за допустими за финансиране за максимален срок от 18 месеца от датата на настъпване на природното бедствие.

5. Чрез дерогация от член 19, параграф 4, от държавите членки не се изисква да допълват предоставянето на храни и/или основно материално подпомагане със съпътстващи мерки в рамките на специфичната цел по член 4, параграф 1, буква м), когато предоставянето им е предназначено да осигури отговор на последиците от природно бедствие. Предоставянето на храни и/или основно материално подпомагане без съпътстващи мерки може да се счита за допустимо за финансиране за максимален срок от шест месеца от датата на настъпване на природното бедствие и във всеки случай — след 1 януари 2024 г.

6. Чрез дерогация от член 63, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2021/1060, съответният управляващ орган може да избере за подкрепа по специален приоритет операции, които са физически завършени или изцяло изпълнени преди подаването на заявлението за финансиране до управляващия орган, при условие че операцията осигурява отговор на природно бедствие, настъпило между 1 януари 2024 г. и 31 декември 2025 г.

7. Комисията изплаща 25 % от разпределените средства за специалните приоритети по параграф 2 от настоящия член в съответствие с решението за одобрение на изменението на програмата, като извънредно предварително финансиране в допълнение към годишното предварително финансиране за програмата, предвидено в член 90, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060. Това извънредно предварително финансиране се изплаща в срок от 60 дни от приемането на решението на Комисията за одобрение на изменението на програмата в зависимост от наличието на средства. Когато разпределените за тези приоритети средства впоследствие бъдат увеличени, се изплаща допълнителна сума като предварително финансиране, съответстваща на 25 % от увеличението.

В съответствие с член 90, параграф 5, първа алинея от Регламент (ЕС) 2021/1060 сумата, изплатена като извънредно предварително финансиране, се уравнява в сметките на Комисията не по-късно от последната счетоводна година.

В съответствие с член 90, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2021/1060 всички лихви, получени от извънредното предварително финансиране, се използват за съответната програма по същия начин като средствата от ЕСФ+ и се включват в отчетите за последната счетоводна година.

В съответствие с член 97, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060 извънредното предварително финансиране не се спира.

В съответствие с член 105, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060 предварителното финансиране, което се взема предвид с цел изчисляване на суми за отмяна, включва изплатеното извънредно предварително финансиране.

8. Чрез дерогация от член 112, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/1060, максималната ставка на съфинансиране за специалния приоритет, определен за подкрепа за смекчаване на отрицателните социално-икономически последици от природни бедствия съгласно параграф 2 от настоящия член, е 95 %.

Държавите членки гарантират, че подкрепата от инструмент на Съюза, национален инструмент или частна застрахователна схема, получена за операции, избрани в отговор на природно бедствие, се приспада от разходите, включени в подаденото до Комисията заявление за плащане.

(*) Регламент (ЕО) № 2012/2002 на Съвета от 11 ноември 2002 г. за създаване на фонд „Солидарност“ на Европейския съюз (ОВ L 311, 14.11.2002 г., стр. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/2012/oj).“

Член 2

Изменения на Регламент (ЕС) 2021/1058

Регламент (ЕС) 2021/1058 се изменя, както следва:

1) Член 3 се изменя, както следва:

а) в параграф 1, буква б) се добавя следната точка:

„х) подкрепа за инвестиции, предназначени за реконструкция в отговор на природно бедствие, настъпило между 1 януари 2024 г. и 31 декември 2025 г.;“;

б) вмъква се следният параграф:

„1б. За целите на параграф 1, буква б), точка х) от настоящия член за природно бедствие се счита за голямо природно бедствие или регионално природно бедствие съгласно определението съответно в член 2, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕО) № 2012/2002 на Съвета (*). Това може да включва природно бедствие, довело до преки щети под праговете, определени в член 2, параграфи 2 и 3 от посочения регламент, при условие че е било признато за такова от компетентен публичен орган на държавата членка.

Когато природното бедствие, довело до преки щети под праговете, определени в член 2, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕО) № 2012/2002, е настъпило след 24 декември 2024 г., то се счита за природно бедствие, при условие че е било признато за такова от компетентен публичен орган на държавата членка в срок от 12 седмици след датата на първото настъпване на щети вследствие на природното бедствие.

Ресурсите, разпределени за специфичната цел по параграф 1, буква б), точка х) от настоящия член, се програмират в рамките на специални приоритети на програмите по цел „Инвестиции за работни места и растеж“, отговарящи на съответната цел на политиката. За целия програмен период ресурсите, разпределени за тази специфична цел и специалните приоритети, установени съгласно член 12б, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/1057, се ограничават до максимум 10 % от първоначално разпределените за всяка държава средства общо от ЕСФ+ и ЕФРР. Съответното изменение на програмата се представя в срок от шест месеца от датата, на която са настъпили първите щети вследствие на природното бедствие или, когато природното бедствие е настъпило преди 24 декември 2024 г., до 25 юни 2025 г.

Комисията изплаща 25 % от разпределените средства за приоритетите, посочени в трета алинея от настоящия параграф, в съответствие с решението за одобрение на изменението на програмата, като извънредно предварително финансиране в допълнение към годишното предварително финансиране за програмата, предвидено в член 90, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕС) 2021/1060. Това извънредно предварително финансиране се изплаща в срок от 60 дни от приемането на решението на Комисията за одобрение на изменението на програмата в зависимост от наличието на средства. Когато разпределените за тези приоритети средства впоследствие бъдат увеличени, се изплаща допълнителна сума като предварително финансиране, съответстваща на 25 % от увеличението.

В съответствие с член 90, параграф 5, първа алинея от Регламент (ЕС) 2021/1060 сумата, изплатена като извънредно предварително финансиране, се уравнява в сметките на Комисията не по-късно от последната счетоводна година.

В съответствие с член 90, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2021/1060 всички лихви, получени от извънредното предварително финансиране, се използват за съответната програма по същия начин като средствата от ЕФРР или Кохезионния фонд и се включват в отчетите за последната счетоводна година.

В съответствие с член 97, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060 извънредното предварително финансиране не се спира.

В съответствие с член 105, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/1060 предварителното финансиране, което се взема предвид с цел изчисляване на суми за отмяна, включва изплатеното извънредно предварително финансиране.

Чрез дерогация от член 112, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2021/1060, максималната ставка на съфинансиране за специалния приоритет, определен в подкрепа на специфичната цел по параграф 1, буква б), точка х) от настоящия член, е 95 %.

Държавите членки гарантират, че подкрепата от друг инструмент на Съюза, национален инструмент или частна застрахователна схема, получена за операции, избрани в рамките на специфичната цел по параграф 1, буква б), точка x) от настоящия член, се приспада от разходите, включени в подаденото до Комисията заявление за плащане.

Чрез дерогация от член 63, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2021/1060, съответният управляващ орган може да избере за подкрепа по специален приоритет операции, които са физически завършени или изцяло изпълнени преди подаването на заявлението за финансиране до управляващия орган, при условие че операцията осигурява отговор на природно бедствие, настъпило между 1 януари 2024 г. и 31 декември 2025 г.

(*) Регламент (ЕО) № 2012/2002 на Съвета от 11 ноември 2002 г. за създаване на фонд „Солидарност“ на Европейския съюз (ОВ L 311, 14.11.2002 г., стр. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/2012/oj).“;

в) параграф 3 се заменя със следното:

„3. Кохезионният фонд подкрепя ЦП 2 и 3, включително специфичната цел по параграф 1, буква б), точка x), доколкото тя съответства на обхвата на подкрепата, определен в член 6.“

2) В таблица 1 от приложение I се добавя следният ред за цел на политиката 2:

„

	x) подкрепа за инвестиции, насочени към реконструкция в отговор на природно бедствие, настъпило между 1 януари 2024 г. и 31 декември 2025 г.	Всички RCO, посочени за специфични цели по ЦП 1—4	Всички RCR, посочени за специфични цели по ЦП 1—4

“

Член 3

Влизане в сила

Настоящият регламент влиза в сила в деня след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на 19 декември 2024 година.

За Европейския парламент	*За Съвета*
Председател	*Председател*
R. METSOLA	BÓKA J.